

İNOVASYONEL TURİZM: ÇİN ÖRNEĞİ

Innovational Tourism: The Case of China

Cem İŞİK*

Neslihan SERÇEOĞLU**

ÖZET

Bugün, istihdama, dış ödemeler dengesine, milli gelire, ekonominin diğer sektörlerine, ülke gelirlerine katkısı ve çarpan etkisi ile turizm dünyanın en dinamik sektörlerinin başında gelmektedir. Son yıllardaki ekonomik gelişimiyle dünyada önemli bir küresel aktör haline gelen Çin bu dinamizmini turizm sektörüne de taşıdığı görülmektedir. Bu perspektiften çalışmanın amacını Çin turizmini inovasyon yaklaşımıyla irdelemek ve araştırmacıların dikkatini bu yöne çekmektir.

Anahtar Kelimeler: Çin, Turizm, İnovasyon

ABSTRACT

Today, tourism that contribute to employment, the balance of foreign payments, GDP, other sectors of the economy, a country's income and with multiplier effect is one of the most dynamic sector in the World. In recent years, China has emerged as a major global economic player in the world and committed to carrying forward its experience to tourism sector. From this perspective, the purpose of the study to examine Chinese tourism by the innovation approach and shift researchers' attention to this direction.

KeyWords: China, Tourism, Innovation

1. Giriş

Çin, geniş coğrafyası alanı, tarihteki yeri ve zengin kültür yapısıyla tüm ülkeler tarafından dikkatle izlenmektedir (Liu & Wall, 2005: 689). Özellikle 1978 ekonomik reformu sonrası yaşanan değişimler ile Çin'in entegrasyonu hızlanmıştır. En hızlı büyümeyi yakalayan Çin sahip olduğu ekonomik performans ile dünyanın sayılı büyük ekonomileri arasında kendine yer bulmuştur.

* Yrd. Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi, isick@atauni.edu.tr.

** Dr., Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi, nserceoglu@atauni.edu.tr.

Çin'in günümüze kadar süren ekonomik gelişimi belirli safhalarla incelenmektedir. "milli ekonominin onarıma dönemi" olarak ifade edilen 1949-1952 yılları arasında hemen hemen bütün sektörler en yüksek seviyelere ulaşmıştır. Bu dönemde ayrıca üretimi artırmak amacıyla ülkenin ulaştırma sistemini kamu teşebbüsleriyle zenginleştirilmiştir. "Beş yıllık plan dönemi ve endüstri ile tarımın sosyalizme dönüşümü" olarak ifade edilen 1953-1957 yılları, geniş kapsamlı planlama döneminin başladığı ve özel toprak sahipliğinin büyük ölçüde azaldığı bir periyottur. "Büyük ileri hamle", "büyük atılım hareketi" olarak adlandırılan 1958 yılı, Çin'de bir önceki yıllara nazaran daha yüksek bir genişleme hızının karşılığıdır. Ancak batı dünyasının gelişmişlik düzeyini yakalamak amacıyla köylülerin zorla devlete ait çiftliklere gönderilmesi gibi girişimler sonrası yaşananlar ülkedeki toplumsal olgusunu ortaya çıkarmıştır. Bu gelişmeler tarihe "1959 Çin kıtlığı" olarak geçmiştir. Kıtlığın temelinde çevresel faktörler değil büyük atılım hareketi içerisinde yer alan köylünün çelik imalatına kullanmak için mahsulünü toplatılmaması yatmaktadır (Gülboy, 2001: 23-24). Daha sonra "buhran yılları" olarak bilinen 1959-1961 dönemi, doğal afetler ve komünlerdeki ¹ örgütlenme problemleri ekonominin ilerleme hızını yavaşlatan etkenler olmuştur. "İyileşme dönemi" olarak ifade edilen 1962-1968 yıllarını kapsayan periyotta ise tarımsal hâsılanın yükseldiği söylenebilir. 1966 yılında kapitalizme tekrar dönülmesini engellemek amacıyla "kültür devrimi" başlatılmış ancak bu devrim ülke içinde yeni karışıklıklara yol açmıştır (Brunner, 1969: 314-316).

Çin ekonomisinin dönüm noktası 1978 yılıdır. Zira 1978 yılında Çin'de piyasa ekonomisi prensipleri benimsenmiştir. "Çin reformu" olarak bilinen bu değişim, piyasa kurallarının işletilmesi ve bir takım teşvik uygulamaları ile Çin'i dünyaya entegre olmasını sağlamıştır (Şimşek, 2006:2). Bu kapsamda kamu iktisadi teşebbüsleri piyasa dinamiklerini yani çağın gereklerine cevap verecek şekilde yapılandırılmıştır. Diğer taraftan, yeni işletmelerin kurulmasına ve yabancılarla ortaklıklar "joint venture"² yapılabilmesine zemin hazırlanmıştır, böylece Çin ekonomisi adım adım piyasa ekonomisine uyumlu hale getirilmiştir (Arısoy vd., 2004: 1-2). Başlatılan yenilik hareketi tarım sektörüne de öncülük etmiş, 1979-1984 yıllarını kapsayan dönemde tarımsal ürünlerde verimlilik ve

¹ Komün: kapalı toplum olarak ifade edilir. Bir grup insanın kendi içinde ortaklaşa üretmesine ve tüketmesine dayanmaktadır.

² Joint Venture: resmi ve ekonomik olarak birbirinden bağımsız, iki veya daha çok tüzel veya gerçek kişinin ortak bir işi gerçekleştirmek için bir araya geldiği ortaklıktır (Çalışkan, 2010:152).

karlılık sağlanmıştır. Kırsalda gelir artışı % 50 civarında artarak (Qian, 1999:9) önemli bir refah artışı yaratılmıştır (Walder, 2002: 372). Tablo 1’de 1963-1999 yıllarını kapsayan döneme ilişkin yapılan reformların Çin ekonomisindeki yansımaları sunulmuştur. Bu kapsamda reformların GSMH ve sermayeyi olumlu manada tetiklediği söylenebilir.

Tablo 1:1961-1999 Yılları Arasında Yapılan AtımlarınEkonomiye Etkisi

Yıllar	GSMH’deki değişim (%)	Sermayedeki Artış	İşgücü	Verimlilik (TFV)
1961-1965 (Canlanma I)	% 14	% 1	% 2	% 12
1966-1976 (Kültürel Değişim)	% 5	% 6	% 3	% 1
1977-1978 (Canlanma II)	% 8	% 7	% 2	% 4
1979-1984 (Tarım Reformu)	% 9	% 7	% 2	% 5
1985-1989 (Şehir Reformu)	% 9	% 10	% 2	% 5
1990-1992 (Tasarruf Dönemi)	% 9	% 8	% 2	% 5
1993-1999 (Deng Reformu)	% 10	% 12	% 1	% 5

Kaynak:Flores vd. (2003)

Genel ekonomik göstergeler incelendiğinde, dışa açık ekonomi politikalarını benimsemesinden sonra Çin’in gelişme potansiyelini 4 katına kadar çıkardığını görüyoruz. Çin özellikle 1978 devriminden sonra dünyanın önemli bir ekonomisi olmuş, aynı yıl 177 milyar \$ olan GSYİH, son 15 yılda ve sırasıyla 2003’de 1,26 trilyon \$, 2008’de 4,34 trilyon \$, 2014’de ise 8,93 trilyon \$’a çıkarmaksuretiyle dünyanın en büyükekonomileri arasına yerini almıştır.

2. Çin Turizmi

Çince’de“JunGo” adıyla bilinen ve “orta bölgedeki devlet”, “orta ovaya yerleşmiş devlet” anlamlarına gelen Çin Halk Cumhuriyeti, nüfus ve turizm açısından dünyada önemli bir konuma sahiptir. Bunun yanı sıra geniş bir yüz ölçüme sahip Çin’in kendine özgü doğası, kültürel zenginlikleri, farklı ve çeşitli örf ve adetleri ve mutfağı turizm çeşitliliği açısından diğer ülkelere nazaran farklılık yaratmaktadır.

Çin turizmi; doğa manzaraları, tarihi -kültürel zenginlikleri ve örf – adetler olarak üç temel kaynaktan toplanabilir. Çin’in tarihi gelişimi incelendiğinde 4000 yıl geriye uzanan yazılı kaynakçası ve 6000 yıl öncesine ait ideografik çizimlerin bulunduğu kalıntılar dikkat çekicidir. Medeniyetin temel

yapı taşlarını oluşturan kâğıt, pusula ve matbaacılık gibi pek çok buluşun kökenlerinin Antik Çin Medeniyetine dayandığı bilinmektedir.

Günümüzde önemli bir turizm destinasyonu haline gelen Çin, çoğu dünya miras listesinde yer alan, kırmızı renkli çatıları yüzyıllık tarihe sahip tapınakları, çay bahçeleri, 1 milyon kişilik kapasiteye sahip TianAnmen meydanı; saray müzesi olarak bilinen, 720.000 m² yer kaplayan, 52 metre genişliğinde ve 6 metre derinliğinde bir hendek ile çevrili olan ve bu zamana kadar 24 imparatorun yaşadığı yasak şehri; iki defa imparatorluk sarayı olarak kullanılan ve yapımı 14 yıl süren cennet tapınağı; en iyi muhafaza edilen kral bahçelerinden biri olan ve içi 3000 adet defne taç ile süslenen yazlık sarayı; 200 yılda tamamlanan ve büyük bir tarihi öneme sahip olan Çin Seddi; 100 yılı aşkın bir tarihe sahip ve en meşhur Budist tapınaklarından biri olan Jade Budanın Tapınağı; 1952 yılında Çin'in en iyi müzesi olarak seçilen ve içinde 120.000 tarihi eser ve sanat eserini bulunduran Shangai Müzesi, dünyadaki en büyük ve geniş askeri savunma sistemlerinden biri olan şehir duvarları, geleneklere göre penceresinden bozuk para atıldığında uğur getirdiğine inanılan Yer Altı Heykel Ordusu Müzesi, altın, gümüş ve inci kullanılarak yapılan imparator QinShisuangın Mezarı ve daha birçok essiz parçaille yerli ve yabancı turistler tarafından tercih edilmektedir.

1949 - 1978 yıllarını kapsayan dönemde kapalı bir ekonomiye sahip olan Çin'de yabancı ziyaretçi rakamları oldukça düşük olmasına rağmen 1978 reformundan sonra dünyaya açılan Çin'in turizm faaliyetleri de hareketlilik kazanmıştır. Çin turizminin tarihi gelişimi incelendiğinde 1978 yılından önceki dönemlerde uluslararası diplomatik ilişkilere önem vererek, turizmi canlandıracak yeni turizm alanları tesis ettikleri, 1954 yılında ilk Çin uluslararası turizm merkezini kurdukları, 1964 yılında Çin'in turizm faaliyetlerini koordine edendiği bir merkezin daha kurulduğu görülmektedir. Bu merkezler sayesinde ülkeye gelen turist sayısı 12.000'e ulaşmıştır. Ancak 1966 yılında başlayan ve on yıl süren sıkıyönetim süreci Çin turizmini olumsuz etkilemiştir. Zira bu süreçte önceden kurulmuş olan turizm merkezleri kapatılırken, tarihi eserler de ağır tahribata uğramıştır. Bu durumun doğal bir sonucu olarak 1966 yılında ülkeye gelen yabancı turist sayısı 303'e gerilemiştir.

1978 reformundan sonra Çin Komünist Partisi'nin turizm sektörünü Çin ekonomisinin ilerlemesi ve modern devletlerarasına girebilmesi için lokomotif sektörlerden biri olarak görmesi Çin turizmi için tarihi bir kilometre taşıdır. Bu amaçla yönetimin işçi ve memurlara çeşitli bayramlarda ve ayrıca haftada 2 gün

tatil yapma hakkı tanınması,halkın boş zamanlarının artmasına olanak sağlamıştır.Böylece1998 yılında iç turizmdeyerli ziyaretçi sayısı 694 milyon kişiyi bulmuştur. 1998 yılının turizm geliri ise 239 milyar 100 bin Yuen olurken, onu takip eden yılda ise 283 milyar 100 bin Yuen'e ulaşılmış ve bir önceki yıla göre % 18,4 oranında artış göstermiştir (Tahir, 2004: 24).

Dünya turizm sıralamasına göre Çin, 2012 yılında dünyanın en fazla turist ağırlayan ülkeleri içinde 57 milyonu aşkın turistle veen fazla turizm geliri elde eden 10 ülke içinde 4.sırada yer almaktadır. TÜROFED'in 2014 yılında yayınladığı turizm raporunda 2012-2013 döneminde uluslararası turizm hareketlerinde en fazla harcama gerçekleştiren ülkeler sıralamasında Çin ilk sıraya yükseldiği görülmektedir. Ayrıca aynı raporda Çinli turistlerin 2012 yılından itibaren Alman ve Amerikalı turistleri geride bırakarak dünyanın en fazla turizm harcaması yapan kesimini oluşturdukları, bunun yanında dünya turizm ve seyahat trendleri açısından önem taşıyan ülkelere bakıldığında da ise Çin'in % 26'lık bir rekor gelişme göstererek 2.sırada yer aldığı tespit edilmiştir.

2.1. Çin'de Dış Aktif Turizm ve Dış Pasif Turizm

Dış turizm, bir ülkeye başka ülkelerden gelen ve bir ülkeden başka ülkelere giden turistlerin gerçekleştirdiği bir turizm faaliyeti olarak tanımlanabilir. Turizmin ekonomik etkileri göz önünde bulundurulduğunda ve konu ödemeler dengesi açısından incelendiğinde dış turizmi dış aktif turizm ve dış pasif turizm olarak sınıflandırmak mümkündür (Kozak, 2002).

Dış aktif (incoming) turizm, bir ülkeye diğer ülkelerden gelen vatandaşların yaptıkları seyahatler bütünüdür. Dış aktif turizmle diğer ülke vatandaşlarının gittikleri ülkeye döviz girdisi sağlanması, ülkelerin ödemeler dengesinde ve ülkelerdeki döviz rezervlerinin artışında olumlu rol oynamaktadır (Kozak, 2002).

Dış pasif (outgoing) turizm ise bir ülke vatandaşının başka ülkeye yaptığı seyahatler bütünüdür. Dış pasif turizmle yurt dışına çıkanlar gittikleri ülkeye döviz bırakmakta ve bu durum döviz çıkışına sebep olduğundan ödemeler dengesi üzerinde olumsuz etkilere yol açmaktadır (Kozak, 2002).

Çin'deki turizm piyasasına bakıldığında 3 büyük piyasasının varlığından söz etmek mümkündür. Bunlar; sınırdan Çin'e giren yabancı turistlerin oluşturduğu turizm piyasası, Çin halkının kendi memleketleri içindeki seyahatlerini temel alan yerli turist piyasası ve Çin halkının yabancı memleketlere çıkarak seyahat etmesi temeline dayalı turizm piyasasıdır (Tahir,

2004: 23). Bu piyasaların Çin’de devlet politikası haline gelmesiyle birlikte ülkenin turizm faaliyetlerinde önemli oranda artış gözlenmiştir. Ayrıca Çin’in dünyanın en fazla nüfusa sahip olan ülkesi olması, dünyanın ikinci büyük ekonomisine sahip olması, ülkede harcanabilir gelirin artış göstermesi ve yurtdışına turizm faaliyeti için gidenlere daha esnek yasal düzenlemelerin getirilmesi uluslararası turizm faaliyetlerine katılan kişi sayısında artış sağlamış ve günümüzde Çinli turist sayısının da düzenli olarak artmasına vesile olmuştur (Li vd., 2011).

Çin’in yabancı turist piyasasının açılması, ülkeye gelen turist sayısını gözle görülür bir şekilde artırmıştır. Böylece 1978 yılında 1.890.000 bin, 1979 yılında ise 4.329.000 bin turist sayısı ile bir yılda 2,3 katlık bir artış gözlenmiştir. 20 yıllık bir gelişim süreciyle birlikte 1999 yılında turist sayıları 72.790.000 bin kişiye ulaşmıştır. Çin halkının başka ülkelere seyahat etmesine dayalı turizm, ülkedeki şartların uygun olmaması nedeniyle oldukça gecikmeli başlamıştır. Bu turizm şekli önceleri insanların diğer ülkelerde yaşayan akrabalarını ziyaret etmeleriyle ortaya çıkmış, daha sonra kurulan seyahat merkezleri aracılığıyla ve büyüyen organizasyonlarla birlikte gelişmiştir. 1983 yılında “Onaylı Destinasyon Statüsü” adı verilen bir uygulamaya geçen Çin hükümeti, ülke vatandaşlarını karşı tarafın masrafları ödemesi şartıyla arkadaşlarını ve akrabalarını ziyaret etmek için Hong Kong ve Macao’ya gitmelerine izin vererek (Sparks ve Pan, 2009), 1990 yılında da Singapur, Malezya ve Tayland’a tatil amaçlı seyahat etmelerine imkân tanımak suretiyle Çin turizmine yeni bir boyut kazandırılmıştır (Arslan ve Akgöz, 2015: 799). 1999 yılındaki turist sayılarında gerçekleşen artışın en büyük nedeni ise Çin hükümetinin planlı bir şekilde halkına 25 farklı ülkeye seyahat etme imkânı sağlaması olmuştur.

Çin Turizm Dairesinin verilerine göre Çin’e başka ülkelerden giden turist sayılarında ilk defa 2013 yılında bir düşüş yaşanmış, 2013 yılının ilk beş ayında Çin’e gelen yabancı turist sayısı 13 milyon olarak belirlenmiş ve 2013 yılında dünyadaki ekonomik daralma nedeniyle bu rakam önceki yıla göre % 52’lik bir düşüş olarak kayda geçmiştir. 2013 yılında toplamda 129 milyon turist Çin’e ziyarette bulunmuş, 2014 yılında ise 128 milyon olan turist sayısı, Çin’in yurt dışından daha fazla sayıda ziyaretçi çekebilmek için inovasyonel çalışmalar yapmalarına sebep olmuştur. Tablo 2. 2013 ve 2014 yıllarında Çin’in dış pasif turizm potansiyelini göstermektedir.

Tablo 2:2013 ve 2014 Yılları Çin Dış Pasif Turizm Göstergeleri

	2013 (milyon)	2014 (milyon)	Büyüme (%)
Toplam Gelen Turist Sayısı	129.077.800	128.498.300	-0,45
Yabancı Turistler	26.290.300	26.360.800	0,27
Hong Kong	76.884.600	76.131.700	-0,98
Macao	20.740.300	20.639.900	-0,48
Tayvan Eyaleti	5.162.500	5.365.900	3,94

Kaynak:<http://www.cnto.org/> Erişim Tarihi: 04.06.2015

Çin'e giden turistlerin Çin'de en fazla ziyaret ettikleri destinasyonlar Tablo 3'te verilmiştir. Tabloya göre yabancı turistler 2014 yılında ilk sırada Hong Kong'u, daha sonra ise sırasıyla Şangay, Pekin, Macao ve Guangzhou'yu tercih etmişlerdir.

Tablo 3:Yabancı Turistlerin Çin'de En Sık Ziyaret Ettikleri 20 Destinasyon (2014 Yılı)

1.Hong Kong	6.Shenzhen	11.Qingdao	16.Guilin
2.Şangay	7.Sanya	12.Dalian	17.Suzhou
3.Pekin	8.Xian	13.Xiamen	18.Chongqing
4.Macao	9.Hangzhou	14.Zhuhai	19.Tianjin
5.Guangzhou	10.Chengdu	15.Nanjing	20.Haikou

Kaynak:<http://www.cnto.org/>Erişim Tarihi: 04.06.2015

Çin'e gelen turist sayılarındaki azalmanın nedeni "smog", yani hızla büyüyen imalat sanayinin yarattığı hava kirliliğidir. Ayrıca son yıllarda yaşanan balık ölümleri, hava ve su kirlilikleri gibi çevresel felaketler ile sel, toprak kayması, deprem gibi doğal felaketler turistlerin dikkatini çekmiş ve kısmen de olsa bu ülkeyi tercih etmelerini engellemiştir.

Bank of Amerika Merrill Lynch'in yaptığı bir araştırmaya göre Çin Halk Cumhuriyeti 2012 yılında Almanya'yı ve Amerika'yı geride bırakarak 102 milyar dolar turizm harcamasıyla 1. sıraya yükselmiştir. Dünyanın en fazla nüfusuna sahip ülkesi olan Çin'de ülke vatandaşlarının uluslararası turizme katılımları bir önceki yıllara karşılaştırıldığında 2014 yılında % 20 artış göstererek 107 milyon kişiye ulaşmıştır. Yapılan turizm harcamaları ise 164 milyar dolar olarak gerçekleştirilmiştir. Çinli turistlerin profilleri ve destinasyon

tercihleri dikkate alındığında, yaklaşık % 90'lık bir oranla büyük çoğunluğun yakın mesafelere gittiği, kültürel farklılıkların az olması, maliyetlerin daha düşük olması ve dil engellerinin bulunmaması gibi nedenlerle Asya-Pasifik bölgelerini daha fazla tercih ettiktespit edilmiştir (travelchinaguide.com).

Dünya Turizm Şehirleri Federasyonu tarafından yayınlanan bir araştırmaya göre ise dış turizm faaliyetlerine katılan Çinli turistlerin büyük bir çoğunluğu Beijing, Shanghai ve Guangdong gibi büyük kentlerde yaşamakta ve yarısından fazlası 1980 yılı sonrası doğumlu oldukları için genç nüfusu oluşturmaktadırlar. Ayrıca turistlerin yaklaşık % 60'ı tek çocuklu ailelerden oluşmakta ve gidilen bölgede 6-8 gün arasında geceleme yapmaktadır (WTCF, 2015). Çinli turistlerin en sık ziyaret ettikleri 20 destinasyon Tablo 4.'te verilmiştir. Tabloya göre turistlerin en sık ziyaret ettikleri 5 destinasyon Hong Kong, Güney Kore, Tayland, Tayvan ve Macao'dur.

Tablo 4: Çinli Turistlerin En Sık Ziyaret Ettikleri 20 Destinasyon (2014 Yılı)

1.Hong Kong	6.Japonya	11.Birleşik Devletler	16.Almanya
2.Güney Kore	7.Singapur	12.İtalya	17.Rusya
3.Tayland	8.Malezya	13.Vietnam	18.Büyük Britanya
4.Tayvan	9.Endonezya	14.İsviçre	19.Yeni Zelenda
5.Macao	10.Fransa	15.Avustralya	20.Filipinler

Kaynak:<http://www.cnto.org/>Erişim Tarihi: 04.06.2015

Kişi başına düşen gelirlerin yükselmesiyle birlikte özellikle Çin'e yakın coğrafyalarda bulunan destinasyonlar büyük bir turizm pazarı oluşumuna olanak sağlamış ve özellikle yuanın değerinin de yükselmesiyle birlikte, birçok yabancı ülke Çin vatandaşlarına ödeme imkânlarını kolaylaştırma politikaları sunmuşlardır. 2014 yılında Çin'den başka ülkelere giden turistlerin sayıları ve gittikleri bölgeler Tablo 5.'te verilmiştir.

Tablo 5:Destinasyonlara Göre Çinli Turist Sayıları (2014 Yılı)

Destinasyon	Turist Sayısı	Destinasyon	Turist Sayısı
1.Hong Kong	5.370.884	11.Birleşik Devletler	553.846
2.Güney Kore	3.546.921	12.İtalya	497.453
3.Tayland	2.884.539	13.Vietnam	440.683
4.Tayvan	2.671.350	14.İsviçre	436.771
5.Macao	2.434.431	15.Avustralya	413.333
6.Japonya	1.394.203	16.Almanya	397.611
7.Singapur	990.159	17.Rusya	354.065

8.Malezya	677.836	18.Büyük Britanya	239.967
9.Endonezya	646.048	19.Yeni Zelenda	222.566
10.Fransa	619.294	20.Filipinler	218.010

Kaynak:<http://www.cnto.org/>Erişim Tarihi: 04.06.2015

Uluslararası turizm harcamaları açısından ilk 10 ülke sıralamasında ilk sırada yer alan Çin'in vatandaşları 2011 yılında toplamda 72,6 milyar dolar harcamada bulunmuşlardır. Çin Sosyal Bilimler Akademisi'nin yapmış olduğu açıklamaya göre 2011 yılında Amerika'yı ziyaret eden Çinli turistlerin ortalama seyahat harcamaları kişi başına 7.107 dolar olmuştur. Tablo 6.'da Uluslararası turizm harcamalarında ilk 10 sırada yer alan ülkeler verilmiştir.Tablo incelendiğinde özellikle değişim oranlarında Çin'in 2012 ve 2013 yıllarındaki önemli artışlarla birlikte ilk sırada yer aldığı dikkat çekmektedir.

Tablo 6:Uluslararası Turizm Harcamaları Açısından İlk 10 Ülke

Ülkeler	2011	2012	2013	2012/2011 Değişim (%)	2013/2012 Değişim (%)
Çin	72,6	102,0	128,6	40,5	26,1
ABD	78,2	83,5	86,2	6,7	3,3
Almanya	85,9	81,3	85,9	2,5	2,3
Rusya	32,9	42,8	53,5	30,1	24,9
İngiltere	51,0	51,3	52,6	2,1	3,5
Fransa	44,9	39,1	42,4	-5,8	4,9
Kanada	33,4	35,0	35,2	6,2	3,2
Avustralya	27,3	28,0	28,4	2,1	8,8
İtalya	28,7	26,4	27,0	-0,3	-1,0
Brezilya	21,3	22,2	25,1	4,6	12,9

Kaynak:TheWorld Tourism Organization (UNWTO), World TourismBarometer, Vol. 12, Nisan 2014.

Yabancı sermayenin Çin turizm pazarına girmesiyle birlikte Çin'de yabancı seyahat acentelerinin sayısı çoğalmış ve iç turizmde güçlü bir rekabet ortamı meydana gelmiştir. Son 10 yılda Çin'de iç turizm % 10'un üzerinde artarak ülkenin istihdamına ve ekonomik gelişimine önemli oranda katkı sağlamıştır. Tablo 7. Çin'deki otel sayılarını, ortalama oda fiyatlarını ve ortalama doluluk oranlarını göstermektedir.

Tablo 7:Çin Otel Sayısı, Ortalama Oda Fiyatları ve Ortalama Doluluk Oranları

	Otel Sayısı	Ortalama Oda Fiyatı	Ortalama Doluluk (%)
5 Yıldızlı	783	659,36	57,90
4 Yıldızlı	2431	346,13	57,75

3 Yıldızlı	5585	225,64	54,78
2 Yıldızlı	2683	164,35	53,14
1 Yıldızlı	118	128,68	49,14
Toplam	11600	337,86	56,05

Kaynak:<http://www.cnto.org/>Erişim Tarihi: 04.06.2015

Tablo incelendiğinde toplamda 11.600 olan otel sayısının 118'i 1 yıldızlı, 2683'ü 2 yıldızlı, 5585'i 3 yıldızlı, 2431'i 4 yıldızlı ve 783'ü 5 yıldızlı otel niteliğindedir. Çin'deki 2014 yılı ortalama oda fiyatları ise 337,86 dolardır.

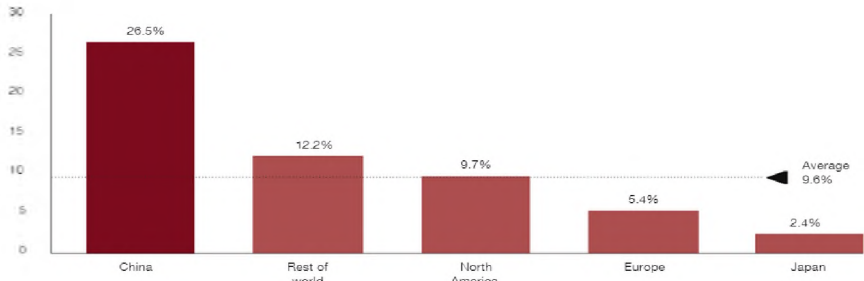
3. İnovasyon, Turizm ve Ekonomik Büyüme İlişkisi

Yeni dünya düzeninde inovasyonel yaklaşımlar ekonomilerin rekabet üstünlüğü sağlamasında önemli bir yer tutmaktadır. Rekabet üstünlüğü ise kapasite, ARGE, teknoloji gibi faktörlerin ne ölçüde kullanıldıklarıyla yakından ilintilidir. Özellikle toplumsal, idari ve kültürel manada bu yeni yöntemlerin kullanımı gelişimi hızlandırırken, bu yeni yöntemler ile etkin sonuçlar alınabiliyor ve verimlilik artışı da sağlanıyorsa ülkeler işte o zaman rekabet edebilirlikte bir adım öne geçebilmektedir. Özellikle ekonomik hedefleri gerçekleştirmek veya piyasa gücünü korumak/artırmak düşüncesi içerisinde olan ülkelere ekonomik büyüme ve kalkınma için yenilikçi yaklaşımları yaşamın her alanına entegre etmeleri önem taşımaktadır (Işık, Keskin, 2013).

İnovasyon, bir fikir veya buluşun değer yaratan ve müşterilerin satın alacağı ürün ve süreçlere çevrilmesi olarak tanımlanmaktadır (Akyüz, 2014:5). 1995 yılında Avrupa Komisyonu tarafından yayınlanan "GreenPaper on Innovation" adlı bildiri ise ekonomik ve sosyal anlamda sorunlara yeni çözümlerin üretildiği süreçleri ifade etmektedir. Rekabet avantajı sağlayan inovasyonun, dünyanın sosyo-ekonomik gelişimi üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Bu nedenle ülkelerin mikro ve makro düzeyde inovasyonel faaliyetler gerçekleştirmesi ve uygulaması gerekmektedir.

Çin'de uygulanan reform hareketleri ve dışa açılma, dünyanın en önemli inovasyon girişimlerinden biri olmuştur. Çin'in 5 yıllık planında ekonomi, ihracat odaklı olmaktan çıkarılmış ve Çin daha yenilikçi bir ekonomi olma yolunda ilerlemiştir. Çin'in toplam ARGE harcamalarına bakıldığında, 2008 yılında ARGE harcamalarının GSYİH içindeki payının % 1,50 düzeyine ulaştığı görülmektedir. Aynı oran 2004 yılında % 1,25 düzeyinde iken, 2009 yılında % 1,70 düzeyine erişmiştir. Amerika'da kurulan Global Yönetim Danışmanlık Firması'nın 2013 yılında yaptıkları çalışma neticesinde ortaya koydukları inovasyon araştırma raporlarına göre, Çin'deki ARGE yatırımlarının sürekli

yükseldiği gözlemlenmiştir. Şekil 1’de Çin inovasyon araştırma raporunda yer alan ARGE harcama değişim oranları gösterilmektedir.

Şekil 1. ARGE Harcama Değişim Oranları

Şekil 1’de de görüldüğü üzere ilgili raporda Çin şirketleri ARGE harcamalarını % 26,5’lik bir orana yükseltmiştir.

Çin ekonomisinin olumlu gelişimine çok yüksek yatırım oranları, piyasa şartlarına uygun plan ve politikalar oluşturma ve planladıkları tüm önceliklere ulaşmak için gerekli teşvik sisteminin düzenlenmesi yardımcı olmuştur. Özellikle 2010 yılı sonlarına doğru büyüme modelleri ve sanayileşme ile ilgili gelişmelerle birlikte inovasyona yönelik somut adımlar atılmıştır. 2011-2015 yıllarını kapsayan 12. beş yıllık planda oluşturulanuzun vadeli bilim ve teknoloji geliştirme programıyla Çin Halk Cumhuriyeti’ni 2020’de inovasyonda öncü bir topluma haline dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Ayrıca bu programda Çin’in 2020’de milli gelirinden araştırma ve geliştirme (Ar&Ge) için ayrılan oranın % 2,5seviyesine yükseltilmesi hedeflenmiştir (McGregor, 2010).

Bölgesel kalkınmada inovasyonun öneminin farkında olan Çin hükümetinin uygulamaya koyduğu “yazılım ve entegre devre endüstrilerinin gelişiminin teşvik edilmesi politikası” bölgenin kalkınmasına yönelik önemli teşvikler uygulanmasına yardımcı olmuştur. Bu teşvikler; vergi indirimine, nitelikli insan gücünün bölgeye çekilmesine ve fikri hakların korunmasına kadar birçok alanı kapsayacak şekilde tasarlanmıştır. Teşviklerin uygulanmaya başlamasıyla yoğunlaşan faaliyetler sonucu Çin’in birçok bölgesinde inovasyona dayalı bölgesel kalkınma yolunda önemli adımlar atılmıştır. Bunlardan en önemlisi ise alt yapı yatırımlarının geliştirilmesi ve sağlanan teşviklerle birlikte açılan ARGE merkezleri olmuştur. Bu merkezler, beyin göçünün tersine çevrilmesinde önemli rol oynamıştır.

Çin Halk Cumhuriyeti, dünya pazarında önemli bir ticaret merkezi

olmasının yanı sıra hem nüfusunun fazlalığı ile dış pasif turizme, hem de turistik ve tarihi değerleri ile dış aktif turizme katkı sağlamaktadır. Böylesine önemli bir konuma sahip olan ülkenin hızlı ilerleme sürecini çeşitli inovatif faaliyetlerle sürdürülebilir hale getirmesi gerekmektedir. Bu bağlamda özellikle turizm faaliyetlerinin geliştirilebilmesi için en başta ulaşım alanı ve sektörüne (mesela kara yolu çalışmaları, demir yolu inşası) önem verilmesi yerinde olacaktır. Çünkü turizm faaliyetlerinin gerçekleştirilebilmesi için düzgün yollara ve gelişen ulaşım araçlarına ihtiyaç vardır.

2013 yılında Çinmilli geliri2012 yılına oranla % 8'e yakın artışlık bir gelişim göstermiştir. Özellikle Çin'in ekonomik anlamda büyümesinin söz konusu olduğu son dönemlerde oluşan endişelerin giderilmesi için Çin hükümeti 2014 yılında yeni teşvik paketleri açıklamıştır. Buna göre 2014 yılında demiryolu inşaatına 809 milyar yatırım yaparak 8.427 km uzunluğunda yeni demiryolu inşa edilmiştir. Dolayısıyla 2014 yılının sonunda Çin toplamda 112.000 kilometrelik demiryolu uzunluğuna sahip bir ülke konumuna ulaşmıştır.

4.SONUÇ

Turizm sektörü her ne kadar hizmet ağırlıklı bir sektör olsa da gıda, ulaşım ve inşaat gibi birçok sektöre katkı sunmaktadır. Ayrıca turizmin ödemeler bilançosuna, milli gelire ve yarattığı çarpan etkisiyle de önem kazanmaktadır. Turizm tüm bu alanlara katkı sunarken kendi içerisinde inovasyonel bir mantık ile plan ve program yapılması bu sektörün gelişimini ve katkısını daha etkin hale getirmektedir. Bu çalışmada yapılan araştırmalar inovasyon ile büyüyen Çin turizmi potansiyelini ve gelişimini çok daha yukarı seviyelere daha hızlı bir sürede çektiği yönündedir. Ayrıca yapılan yatırımların ve turizm politikalarındaki inovasyoneltutum ekonomik büyümeye olumlu yönde katkı sunduğu söylenebilir.

KAYNAKÇA

- Akyüz, M. (2014). Örgütlerde İnovasyon ve Değişim Yönetimi Hakkında Nitel Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Arsoy, E., Bayar, G. ve Soranlar, B. (2004). Asya'nın Devi: Çin Halk Cumhuriyeti, Dış Ticaret Dergisi, 32, Temmuz, 1-17.
- Arslan, A. ve Akgöz, E. (2015). Çin Turizm Pazarında Türkiye'nin Yeri

- Üzerine Bir Değerlendirme: Çin Dış Turizm Kalite Hizmet Sertifikası, I. Avrasya Uluslararası Turizm Kongresi Güncel Konular, Eğilimler ve Göstergeler, 28-30 Mayıs, ss. 796-805, Konya.
- Brunner, N. (1969). Çin Ekonomisi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, (Çeviren: Ahmet Y. Gökdere), 26, 3-4, s.301-336.
- Flores, T. Krakowsky, G. ve Simmons, J. (2003). Productivity Growth in China, 1961-1999, PublicPolicy 556: Macroeconomics, ss. 1-21.
- Gülboy, B. (2001). Çin'in Gölgesinde Uzak Doğu Asya, İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Işık, C. ve Keskin, G., (2013) BilgiEkonomilerinde Rekabet Üstünlüğü Oluşturulması Açısından İnovasyonun Önemi, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 27, Sayı: 1, ss.41-57.
- Kozak, M. A., (2002) Genel Turizm Bilgisi, Anadolu Üniversitesi Yayınları, ISBN: 975.06.0100.9
- Liu, A. ve Wall, G. (2005). Human Resources Development in China, Annals of TourismResearch, 32, ss.689-710.
- Li, X. R.,Lai, C., Harrill, R., Kline, S., veWang, L. (2011), Wheneastmeetswest: An exploratorystudyon Chineseoutboundtourists' travelexpectations, Tourism Management, 32, 741-749.
- McGregor, J. (2010), China's Drive forIndegenousInnovation, A web of IndustrialPolicies, Global RegulatoryCooperation Project, U.S. Chamber of Commerce, July 28.
- Qian, Y. (1999). TheProcess of China's Market Transition (1978-1998): TheEvolutionary, HistoricalandComparativePerspectives, Stanford University, s.34.
- Sparks, B.vePan, G. W. (2009).ChineseOutboundTourists: UnderstandingTheirAttitudes, ConstraintsandUse of Information Sources, Tourism Management, 30, 483-494.
- Şimşek, M. (2006). Değişen Dünya Koşullarında Çin Halk Cumhuriyeti ve Dış Ticaret Bakımından Türkiye-Çin Arasında Yaşanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 26, ss. 1-24.
- Tahir, Z. (2004). Çin Halk Cumhuriyeti'nde Turizmin Gelişimi ve Geleceğe Yönelik Hedefler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Walder, A. G. (2002). Income Determination and Market Opportunity in Rural China, 1978-1996, Journal of Comparative Economics, 30, ss. 354-375.

İnternet kaynakları

travelchinaguide.com

<http://www.cnto.org/>, China National Tourist Office

WTCF, World Tourism Cities Federation